

Curtea Supremă de Justiție
D E C I Z I E

18 iunie 2019

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componență:

Președinte Vladimir Timofti

Judecători Victor Boico, Nadejda Toma, Anatolie Țurcan, Elena Cobzac

judecând, fără citarea părților, recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău Moraru Constantin, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 11 septembrie 2018, în cauza penală în privința lui

Scurtu Constantin XXX, născut la
XXX, originar și domiciliat în XXX.

Termenul examinării cauzei:

1. Prima instanță: 29.08.2014 – 27.10.2016;
2. Instanța de apel: 06.12.2018 – 11.09.2018;
3. Instanța de recurs: 07.02.2019 – 18.06.2019.

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Călărași din 27 octombrie 2016, Scurtu Constantin a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art.327 alin.(2) lit.b) Cod penal la amendă în mărime de 750 unități convenționale, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții de răspundere în organele administrației publice pe un termen de 3 ani.

Procesul penal intentat în privința lui Scurtu Constantin în baza art.42, 332 alin.(2) lit.b) Cod penal a fost încetat, pe motivul existenței circumstanțelor care exclud tragerea la răspundere penală.

2. Prima instanță a constatat că, Scurtu Constantin, în toamna anului 2010, deținând funcția de primar al s. Rădeni, r-nul Călărași, fiind persoană cu funcții de demnitate publică, folosind intenționat situația de serviciu în interes personal, știind cu certitudine că cotele-părți valorice ale locuitorilor s. Rădeni, r-nul Călărași nu au fost repartizate între locuitori, că nu au avut loc adunări cu locuitorii s. Rădeni referitor la repartizarea cotelor valorice și că nu au fost întocmite documente referitoare la repartizarea cotelor valorice, și că toate documentele privind privatizarea bunurilor fostului sovhoz-zavod „Rădeni” se păstrează în localul primăriei, având acces liber la documentele menționate, a organizat falsificarea proceselor-verbale ale adunării unui grup de cetățeni nedeterminanți, datat cu anul 2002, precum că chipurile cetățenilor menționați le-a fost repartizată în natură cota-parte valorică în construcții, date care nu corespund adevărului, și anume lui Scurtu Veronica și Scurtu Tudor - a câte 50% cota-parte valorică din construcția hidrotehnică - barajul bazinului acvatic „Ichel”, lui Sajin Ivan - 35%, Jardan Ana - 50% și Sajin Tamara - 15% cotă-parte valorică din construcția hidrotehnică - barajul bazinului acvatic „Valea Părului”, persoane care sunt rude cu Scurtu Constantin.

Astfel, prin acțiunile sale intenționate Scurtu Constantin a comis infracțiunea

prevăzută de art.42, 332 alin.(2) lit.b) Cod penal - organizarea înscrierii de către o persoană cu funcție de demnitate publică în documentele oficiale a unor date vădit false, săvârșite din interes material.

Tot el, în toamna anului 2010, deținând funcția de primar al s. Rădeni, r-nul Călărași, fiind persoană cu funcții de demnitate publică, folosind intenționat situația de serviciu în interes personal, știind cu certitudine că cotele-părți valorice ale locuitorilor s. Rădeni, r-nul Călărași nu au fost repartizate între locuitori, că nu au avut loc adunări cu locuitorii s. Rădeni, referitor la repartizarea cotelor valorice și că toate documentele privind privatizarea bunurilor fostului sovhoz-zavod „Rădeni” se păstrează în localul primăriei, având acces liber la documentele menționate, a utilizat procesele-verbale falsificate ale adunării unui grup de cetățeni nedeterminanți, datat cu anul 2002, care nu corespund adevărului, precum că chipurile cetățenilor menționați le-a fost repartizată în natură cota-parte valorică în construcții, și anume lui Scurtu Veronica și Scurtu Tudor - a câte 50% cotă-parte valorică din construcția hidrotehnică - Scurtu iazului acvatic „Ichel”, lui Sajin Ivan - 35%, Jardan Ana - 50% și Sajin Tamara - 15% cotă-parte valorică din construcția hidrotehnică - barajul bazinului acvatic „Valea Părului”, persoane care sunt rude cu Scurtu Constantin și folosindu-se de încrederea acordată de cotași care i-au încredințat prin procură dreptul de a dispune de cota valorică după bunul plac, a încheiat cu soția sa Scurtu Rodica contracte de vânzare-cumpărare, intrând în posesia bunurilor imobile menționate – barajele iazurilor „Ichel” și „Valea Părului”, fiind astfel cauzate daune în proporții considerabile intereselor ocrotite de lege ale Primăriei s. Rădenii, r-nul Călărași, manifestată prin privarea de dreptul de repartizare, administrare și gestionare a bunurilor acvatice menționate.

Prin acțiunile sale intenționate Scurtu Constantin a comis infracțiunea prevăzută de art.327 alin.(2) lit.b) Cod penal - folosirea intenționată de către o persoană cu funcție de demnitate publică a situației de serviciu, în interes material și în alte interese personale, dacă acestea au cauzat daune în proporții considerabile intereselor publice.

Tot el, în toamna anului 2010, deținând funcția de primar al s. Rădeni, r-nul Călărași, fiind persoană cu funcții de demnitate publică, folosind intenționat situația de serviciu în interes personal, știind cu certitudine că cotele părți valorice ale locuitorilor s. Rădeni, r-nul Călărași nu au fost repartizate între locuitori, că nu au avut loc adunări cu locuitorii s. Rădeni referitor la repartizarea cotelor valorice, și că toate documentele privind privatizarea bunurilor fostului sovhoz-zavod „Rădeni” se păstrează în localul primăriei, având acces liber la documentele menționate, a organizat falsificarea proceselor-verbale al adunării unui grup de cetățeni nedeterminați, datat cu anul 2002, precum că chipurile cetățenilor menționați le-a fost repartizată în natură cota-valorică în construcții, date care nu corespund adevărului, și anume lui Andronic Evghenia 13% cotă-parte valorică din atelierul de construcții de pe teritoriul fostei brigăzi de tractoare din s. Rădeni, lui Andrei Ion 4%, lui Andrei Iulia 3%, lui Alexa Maria 3%, lui Cibotari Maria 22%, lui Onța Irina 8%, lui Morari Tamara 6%, lui Rusu Nina 6%, lui Pălitu Ion 3%, lui Tihon Axenia 5%, lui Subțirel Ion 3%, și folosindu-se de încrederea acordată de cotași care i-au încredințat prin procură dreptul de a dispune de cota valorică după bunul plac, a încheiat cu soția sa Scurtu Rodica contracte de vânzare-cumpărare, intrând astfel în posesia bunului imobil menționat, fiindu-i cauzate Primăriei s. Rădeni, r-nul Călărași daune în proporții considerabile, manifestate prin privarea de dreptul de repartizare, administrare și gestionare a atelierului menționat.

Prin acțiunile sale intenționate Scurtu Constantin a comis infracțiunea prevăzută de art.327 alin.(2) lit.b) Cod penal - folosirea intenționată de către o persoană cu funcție de demnitate publică a situației de serviciu, în interes material și în alte interese personale, dacă acestea au cauzat daune în proporții considerabile intereselor publice și drepturilor și intereselor ocrotite de lege a persoanelor fizice.

3. La data de 09 noiembrie 2016, sentința a fost atacată cu apel de către avocatul Mihaila Constantin în numele inculpatului și inculpatul, care au solicitat casarea acesteia în partea recunoașterii vinovăției inculpatului de comiterea infracțiunii prevăzute de art.327 alin.(2) lit.b) Cod penal, rejudecarea cauzei în partea casată și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care să fie dispusă achitarea lui Scurtu Constantin, invocând că instanța eronat l-a recunoscut vinovat de comiterea respectivei infracțiuni aplicându-i, totodată, o pedeapsă prea aspră; - instanța nu a ținut cont de faptul că prevederile art.123 și 327 alin.(2) lit.b) Cod penal, în vigoare la data săvârșirii presupusei infracțiuni, au fost modificată prin Legea nr.245 din 02.12.2011; - instanța nu a ținut cont de prevederile art.8 Cod penal; - lipsesc elementele constitutive ale infracțiunii incriminate; - instanța a examinat arbitrar probele și circumstanțele cauzei;

3.1. La data de 20 martie 2017, avocatul Mihaila Constantin în numele inculpatului a depus apel suplimentar, în care a precizat că nu este întocmit un Plan cadastral al terenului subacvatic al iazul „Valea părului”, iar în lipsa Pașaportului iazului și al Extrasului din Cadastrul de stat al apelor, nu este posibilă identificarea bunului acvatic, precum nici determinarea valorii lui la calificare, conform criteriilor de clasificare a pagubei în proporții considerabile sau altfel; - în acest sens, procurorul urma să anexeze la dosar un Raport de evaluare; - în cauza penală de față nu este probat prin probe verosimile, pertinente și admisibile daunele în proporții considerabile, iar acest fapt face ilegală încadrarea acțiunilor inculpatului în norma prevăzută de art.327 alin.(2) lit.b) Cod penal; - bazinele acvatice vizate în speță nu au fost înregistrate conform art.2³ din Codul apelor; - speța nu poate fi examinată în cadrul unei cauze penale, dar civile, în care autoritățile statului urmează să-și revendice bunurile în rezultatul anulării actelor juridice, dacă se va dovedi încălcarea dreptului de proprietate sau alte drepturi; - construcțiile de pământ denumite „dig” sunt în realitate mai departe de hotarul terenului indicat în planul cadastral nr.2538110093 al terenului subacvatic anexat la dosar; - nu a fost prezentat certificatul eliberat de OCT Călărași din 15.12.2015.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 11 septembrie 2018, apelurile, inclusiv cele suplimentare, au fost admise din alte considerente, casată sentința în partea condamnării lui Scurtu Constantin în baza art.327 alin.(2) lit.b) Cod penal, rejudecată cauza în această parte și pronunțată o nouă hotărâre, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care procesul penal intentat în privința lui Scurtu Constantin pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art.327 alin.(2) lit.b) Cod penal a fost încetat, pe motiv că există alte circumstanțe care exclud tragerea la răspundere penală. În rest, sentința a fost menținută.

În motivarea soluției, instanța de apel a reținut că, prin Hotărârea Curții Constituționale nr.33 din 07.12.2017 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolele 327 alin.(1) și 361 alin.(2) lit.d) din Codul penal (abuzul de putere sau abuzul de serviciu) a fost declarat neconstituțional textul „*intereselor publice sau*” din alineatul (1) al articolului 327 Codul penal.

Totodată, instanța a reținut că, potrivit art.327 alin.(2) lit.b) Cod penal, incriminat inculpatului, consecințe prejudiciabile sunt „*daune în proporții considerabile intereselor publice*”, precum și „*daune în proporții considerabile intereselor publice și drepturilor și intereselor ocrotite de lege a persoanelor fizice*”, sintagme care conțin sintagma „*intereselor publice sau*” - declarată neconstituțională prin Hotărârea Curții Constituționale menționată supra și prin urmare, în acțiunile lui Scurtu Constantin lipsește semnul constitutiv a infracțiunii prevăzute de art.327 alin.(2) lit.b) Cod penal – urmările prejudiciabile sub forma daunelor intereselor publice.

De asemenea, cu referire la a treia faptă incriminată inculpatului, instanța de apel a menționat că din această învinuire nu este clar căror persoane fizice le-au fost cauzate daune considerabile, în ce volum, de ce aceste daune sunt considerabile etc., iar în această ordine de idei învinuirea că acesta a cauzat „*daune în proporții considerabile...drepturilor și intereselor ocrotite de lege a persoanelor fizice*”, este pur declarativă.

Prin urmare, în temeiul art.332 alin.(1) Cod de procedură penală, instanța de apel a considerat oportună încetarea procesului penal intentat în privința lui Scurtu Constantin pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art.327 alin.(2) lit.b) Cod penal.

5. La data de 08 noiembrie 2018, împotriva deciziei instanței de apel a declarat recurs ordinar procurorul care, indicând temeiul prevăzut de art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, solicită casarea acesteia, cu menținerea sentinței, pe motiv că hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția; - instanța a apreciat arbitrar probele și circumstanțele cauzei; - instanța nu s-a expus vis-a-vis de declarațiile părții vătmate Jardan Liuba și ale martorilor Macari Parascovia, Cebotari Varvara, Pop Ion, Andronic Eugenia, Subțirelu Ion, Sajin Tamara, Andrei iulia, Jerdan Elena, Morari Tamara, Scurtu Vasile, Sajin Ion, Boldurescu Valentina, Croitoru Onorin; - instanța eronat a constatat, făcând referire la Hotărârea Curții Constituționale nr.33 din 07.12.2017, că în acțiunile inculpatului nu sunt întrunite elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art.327 alin.(2) lit.b) Cod penal, și anume – urmările prejudiciabile sub forma daunelor intereselor publice; - sintagma „*drepturilor și intereselor ocrotite de lege persoanelor fizice sau juridice*”, conținută de art.327 Cod penal, nu a fost declarată neconstituțională prin Hotărârea Curții Constituționale nr.33 din 07.12.2017, acțiunile inculpatului încadrându-se perfect în prevederile normei.

6. La data de 11 martie 2019, avocatul Mihaila Constantin în numele inculpatului a formulat cerere prin care solicită încetarea procesului penal intentat în privința lui Scurtu Constantin în baza art.42, 332 alin.(2) lit.b) și 327 alin.(2) lit.b) Cod penal, în legătură cu intervenirea decesului inculpatului.

7. Judecând recursul ordinar, în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal ajunge la concluzia că acesta urmează a fi admis, din alte considerente decât cele formulate de către recurent.

Conform art.427 alin.(1) Cod de procedură penală, hotărârea instanței de apel poate fi supusă recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanța de fond ori de apel.

Potrivit textului recursului, recurentul invocă drept temei de casare a deciziei instanței de apel art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, care statuează că hotărârea instanței de apel conține o eroare de drept în cazul în care hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

Colegiul penal reține că, în recurs, procurorul nu este de acord cu decizia instanței de apel prin care a dispus încetarea procesului penal intentat în privința lui Scurtu Constantin pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art.327 alin.(2) lit.b) Cod penal, pe motiv că există alte circumstanțe care exclud tragerea la răspundere penală, solicitând menținerea sentinței în această parte.

Totodată, Colegiul penal are în vedere că la data de 11 martie 2019, avocatul Mihaila Constantin în numele inculpatului a formulat cerere prin care a solicitat încetarea procesului penal intentat în privința lui Scurtu Constantin în baza art.42, 332 alin.(2) lit.b) și 327 alin.(2) lit.b) Cod penal, în legătură cu intervenirea decesului acestuia.

Potrivit art.332 alin.(1) Cod de procedură penală, în cazul în care, pe parcursul judecării cauzei, se constată vreunul din temeiurile prevăzute în art.275 pct.5)-9), 285 alin.(1) pct.1), 2), 4), 5), precum și în cazurile prevăzute în art.53-60 Cod penal, instanța, prin sentință motivată, încetează procesul penal în cauza respectivă.

Consecvent, potrivit art.275 pct.5) Cod de procedură penală, urmărirea penală nu poate fi pornită, iar dacă a fost pornită, nu poate fi efectuată, și va fi încetată în cazul în care a intervenit decesul făptuitorului.

Potrivit actului de deces nr.5 din 01 martie 2019, inculpatul Scurtu Constantin a decedat la 26 februarie 2019 (f.d.222 v.5).

Prin urmare, în virtutea normelor precitate este incontestabilă necesitatea încetării procesului penal intentat în privința lui Scurtu Constantin în baza art.42, 332 alin.(2) lit.b) și 327 alin.(2) lit.b) Cod penal, în legătură cu intervenirea decesului acestuia.

În context, Colegiul precizează că potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului (cauza *Grădinar vs Republica Moldova, hotărârea din 08 aprilie 2008*), Înalta Curte ține să menționeze, cu titlu de principiu că are rezerve serioase față de un sistem de drept care permite judecarea și condamnarea persoanelor decedate, având în vedere imposibilitatea evidentă a unor astfel de persoane de a se apăra. În aceeași cauză, *inter alia*, Curtea a relevat despre faptul că, continuarea post-mortem a procesului penal și constatarea vinovăției sau nevinovăției decedatului de comiterea infracțiunii incriminate acestuia prin rechizitoriu este inechitabilă și incompatibilă cu ansamblul de garanții acordate de art.6 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, deoarece la momentul decesului acesta a beneficiat de prezumția de nevinovăție, iar în consecința decesului, el a fost decăzut din posibilitatea exercitării dreptului la apărare.

De asemenea, Curtea Europeană în hotărârea sa din 29 august 1997, în cauza *A.P., M.P. et T.P. vs Suisse, pct.48*, a menționat că: „... răspunderea penală încetează odată cu moartea autorului infracțiunii, or, moștenirea vinovăției defunctului nu este compatibilă cu normele justiției penale într-o societate guvernată de preemțiunea dreptului”.

Potrivit art.435 alin.(1) pct.2) lit.b) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța dispune încetarea procesului penal în cazurile prevăzute de prezentul cod.

Prin urmare, reieșind din circumstanțele indicate, Colegiul penal conchide asupra necesității admiterii recursului declarat de către procuror, din alte considerente, și încetarea procesului penal intentat în privința inculpatului Scurtu Constantin în baza art.42, 332 alin.(2) lit.b) și 327 alin.(2) lit.b) Cod penal, în legătură cu intervenirea decesului acestuia.

8. În conformitate cu prevederile art.434, 435 alin.(1) pct.2) lit.b) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție

D E C I D E :

Se admite recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău Moraru Constantin și se casează integral sentința Judecătoriai Călărași din 27 octombrie 2016 și decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 11 septembrie 2018, în cauza penală în privința lui Scurtu Constantin, cu încetarea procesului penal intentat în privința acestuia în baza art.42, 332 alin.(2) lit.b) și 327 alin.(2) lit.b) Cod penal, în legătură cu intervenirea decesului inculpatului.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată, pronunțată la data de 18 iulie 2019.

Președinte

Vladimir Timofti

Judecători

Victor Boico

Nadejda Toma

Anatolie Țurcan

Elena Cobzac